

Natuurtoets spoorbrug Achtbunder gemeente Sittard-Geleen

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 247558
revisie 00
8 juni 2012

auteur

E.H. van Drunen, BSc

Opdrachtgever

Gemeente Sittard-Geleen
Domein Omgeving en Economie
Afdeling Vastgoed en Projecten

datum vrijgave

12 juni 2012

beschrijving revisie -

CONCEPT

goedkeuring

drs. ing. M.L. Braad

vrijgave

dhr. A.L.M. Steegh

Projectgroep bestaande uit:

E.H. (Elles) van Drunen
M.L.. (Michel) Braad

Fotografie:

E.H. van Drunen

Datum van uitgave:

8 juni 2012

Contactadres:

Mijnweg 3
6167 AC Geleen
Postbus 17
6160 AA Geleen

Copyright © 2012

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

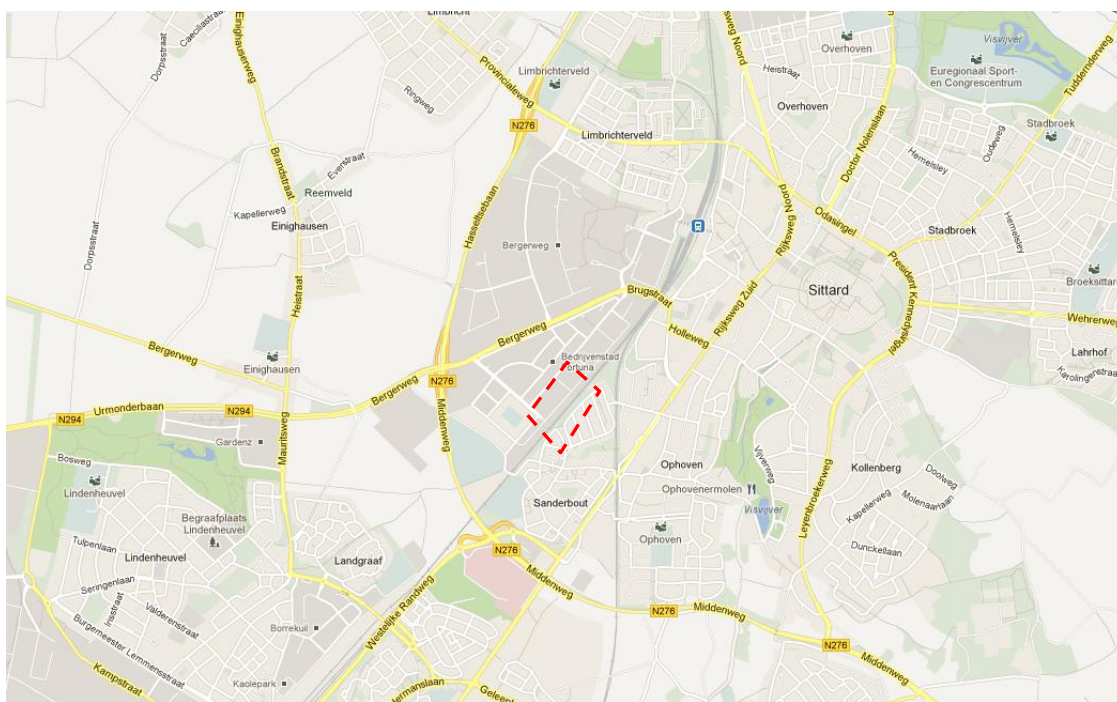
blz.

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Wettelijk kader	3
1.3	Doel onderzoek.....	3
1.4	Werkwijze.....	4
1.5	Leeswijzer	5
2	Gebiedsbeschrijving	7
2.1	Huidige situatie	7
2.2	Bureaustudie natuurwaarden	7
2.2.1	<i>Gebiedsbescherming</i>	<i>7</i>
2.2.2	<i>Verspreidingsgegevens</i>	<i>8</i>
2.3	Terreinbezoek.....	9
2.3.1	<i>Stedelijk groen met bomenrij</i>	<i>9</i>
2.3.2	<i>Heg.....</i>	<i>10</i>
2.3.3	<i>Volkstuinen.....</i>	<i>10</i>
2.3.4	<i>Spoorbermen</i>	<i>11</i>
2.3.5	<i>Akker</i>	<i>11</i>
2.4	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten	12
3	Toetsing effecten planontwikkeling.....	15
3.1	Beschrijving inrichtingsmaatregelen	15
3.2	Effecten op beschermde soorten	15
3.2.1	<i>Vogels.....</i>	<i>15</i>
3.2.2	<i>Zoogdieren</i>	<i>16</i>
3.2.3	<i>Reptielen</i>	<i>16</i>
3.2.4	<i>Amfibieën</i>	<i>17</i>
3.2.5	<i>Vissen</i>	<i>17</i>
3.2.6	<i>Planten</i>	<i>17</i>
3.2.7	<i>Overige beschermde soorten.....</i>	<i>17</i>
3.3	Beschermde gebieden.....	18
4	Conclusies en aanbevelingen	19
4.1	Conclusie	19
4.2	Zorgplicht	20
4.3	Tot slot	20
5	Literatuur	21
	Internetbronnen.....	21
	Bijlage 1: Wettelijk kader	1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Sittard-Geleen is voornemens een spoorbrug voor langzaam verkeer aan te leggen ter hoogte van de buurt Achtbunder te Sittard, met aan weerszijden een aanlanding. Hiervoor zal een bestemmingsplanprocedure moeten worden doorlopen. Als onderdeel hiervan zal het ruimtelijk ontwikkelingsplan worden getoetst aan de Flora- en faunawet, in de vorm van een natuurtoets. Omdat de exacte locatie van de aan te leggen brug nog niet bekend is, is het plangebied gedefinieerd als zoeklocatie waarbinnen de brug met voorzieningen zal worden gerealiseerd. De exacte locatie van de brug zal later in nauwe samenwerking met ProRail nader worden gedefinieerd. **Figuur 1-1** geeft indicatie van de ligging van het plangebied.

Figuur 1-1 Indicatie ligging plangebied (rood omlijnd) (bron: Google maps).

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet is te voorkomen, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie Bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel onderzoek

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze

Het onderzoek naar natuurwaarden is gericht op inhoudelijke beantwoording van de volgende vragen:

1. Welke (strikt) beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke beschermingsstatus hebben deze soorten?
2. Welke invloed hebben de voorgenomen uitbreidingen op deze (strikt) beschermde soorten?
3. Als het duurzaam voortbestaan van strikt beschermde soorten in gevaar komt, op welke wijze kan dit verzacht worden (mitigerende maatregelen)?
4. Is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk?
5. Vindt er aantasting plaats van natuurwaarden (wezenlijke waarden en kenmerken) door de voorgenomen ontwikkeling op de EHS? Zo ja, dan wordt het afwegingskader EHS (nee, tenzij-principe) doorlopen om te bepalen of mitigatie en compensatie aan de orde is.
6. Welke vervolgstappen moeten worden ondernomen? Is aanvullend onderzoek noodzakelijk?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

De aanwezigheid van (strikt) beschermde dier- en plantensoorten binnen het plangebied is getoetst met een bureaustudie. Hiervoor zijn ondermeer telmee.nl, waarneming.nl en (provinciale) verspreidingsatlassen geraadpleegd.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikt habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk kunnen voorkomen. Daarnaast wordt beoordeeld tot in hoeverre de geplande werkzaamheden een negatief effect kunnen hebben op aanwezige natuurwaarden en (strikt) beschermde soorten.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten en de EHS beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van de beschikbare gegevens, de bevindingen uit het terreinbezoek en de effectbeoordeling zijn gemotiveerde conclusies getrokken omtrent de haalbaarheid, eventueel onder voorwaarden, van de werkzaamheden in het plangebied en de noodzaak van een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet. Daarbij is aangegeven in welke periode de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden om (beschermde) natuurwaarden te ontzien. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan voor tijdens de uitvoering en hoe om te gaan met de algemene zorgplicht voor beschermde soorten in het plangebied.

Stap 5. Afwegingskader EHS

Op basis van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling is bepaald of sprake is van een aantasting van het beschermde EHS-gebied.

Stap 6. Vervolgtraject

Naar aanleiding van de stappen 1 t/m 5 is aangegeven welke vervolgstappen genomen moeten worden. Aangegeven is welk aanvullend onderzoek, indien noodzakelijk, uitgevoerd moet worden en voor welke soorten een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

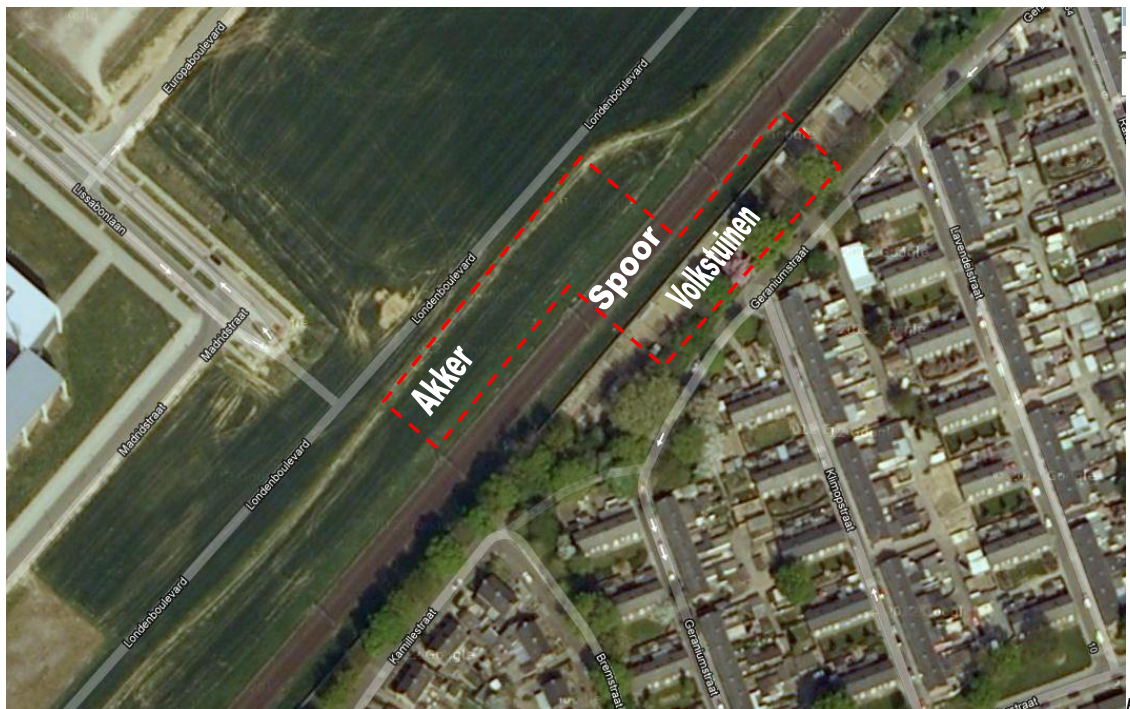
1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de resultaten beschreven van de uitgevoerde natuurtoets. Hier komen de bureaustudie en het terreinbezoek aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling en de effecten op de voorkomende en de te verwachten soorten en natuurwaarden. Hoofdstuk 4 bevat tenslotte de conclusies en aanbevelingen van het voorliggende onderzoek.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen nabij het Fortuna Sittard Stadion in Sittard, gemeente Sittard-Geleen. Het betreft een zoekgebied rondom het spoor, gelegen tussen de kruispunten Lissabonlaan-Londenboulevard (west) en Lavendelstraat-Geraniumstraat (oost). Centraal in het gebied ligt de spoorlijn. Aan weerszijden van deze spoorlijn ligt een spoorberm met ruigtevegetatie. Ten oosten van de spoorberm ligt een afgesloten volkstuinencomplex, met daarnaast een groenstrook met bomen. Ten westen van het spoor en -berm ligt een akker.

Figuur 2-1 Ligging zoekgebied (bron: Google maps).

2.2 Bureaustudie natuurwaarden

2.2.1 Gebiedsbescherming

Methode

Er is nagegaan of het plangebied zich in, of in directe omgeving van beschermd natuurgebied bevindt. Hiervoor is gekeken naar de ligging ten opzichte van de Ecologische Hoofdstructuur (Provincie Limburg, 2008), Natura 2000-gebieden en Nationale landschappen (Alterra, 2012).

Resultaten

Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur), Natura 2000 of de Nationale landschappen.

2.2.2 **Verspreidingsgegevens**

Methode

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd. Hiervoor zijn de invoerportalen telmee.nl en waarneming.nl gebruikt. Via deze portalen worden door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten zijn verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Voor de kilometerhokken in directe omgeving van het plangebied is nagegaan of er in de afgelopen vijf jaar soorten zijn waargenomen die zijn beschermd onder de flora- en faunawet, of vogels waarvan de nesten beschermd zijn. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden.

Resultaten

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in de omgeving van het plangebied voornamelijk algemeen voorkomende beschermde soorten voor, van de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, vlinders/libellen en vogels. Er zijn in de afgelopen vijf jaar ook strikt beschermde diersoorten in de omgeving van het plangebied waargenomen. Het betreft vleermuizen (waaronder ingekorven vleermuis, franjestaart en gewone grootoorvleermuis), overige zoogdieren (das, hamster, steenmarter en eekhoorn), reptielen (hazelworm en levendbarende hagedis), de kever vliegend hert, amfibieën (waaronder rugstreeppad en vinpootsalamander) en vissen (rivierdonderpad en bermpje). Ook zijn vogels waargenomen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het betreft ondermeer de soorten boomvalk, ooievaar, huismus en kerkuil.

Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in Tabel 2.1 (zie § 2.4).

2.3 Terreinbezoek

Het plangebied is bezocht op 15 mei 2012 door een tweetal ecologen van Oranjewoud. Het was tijdens het terreinbezoek mistig met temperatuur van ongeveer 17°C (KNMI, 2012).

Binnen het plangebied zijn een aantal biotopen te onderscheiden. Op basis van de aangetroffen biotopen is bepaald welke in omgeving voorkomende beschermde soorten binnen het plangebied te verwachten zijn. Daarnaast zijn direct aangetroffen beschermde soorten geregistreerd. In de navolgende paragrafen zal elk van deze aangetroffen biotopen worden beschreven. Vervolgens zullen soorten worden benoemd die op basis van bureau studie werden verwacht in het plangebied, maar waarvan geen geschikt biotoop is aangetroffen.

In het plangebied zijn de volgende biotopen aangetroffen (in volgorde van oost naar west):

1. Grasland met bomenrij
2. Heg
3. Volkstuinen
4. Spoorbermen met ruigtevegetatie
5. Akker

2.3.1 Stedelijk groen met bomenrij

Langs de Geraniumstraat aan de oostzijde van het plangebied ligt een strook stedelijk groen bestaande uit grasland en een bomenrij (zie **figuur 2-2**). Het gemaaid grasland bevat ondermeer de planten straatgras, kruipende boterbloem en madelief. De bomenrij bestaat uit verschillende boomsoorten, waaronder zomereik, moerasedik en gewone es.

Grasland

Het grasland herbergt geen beschermde plantensoorten. Het grasland biedt onvoldoende beschutting voor beschermde kleine zoogdieren. Beschermde vlinders en libellen zijn niet aangetroffen en worden in dit biotoop ook niet verwacht.

Bomenrij

Bomen kunnen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. In omgeving komen de boombewonende vleermuissoorten franjestaart, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en gewone grootvleermuis voor. Omdat er geen geschikte holen zijn aangetroffen in de bomen in het plangebied, kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten worden uitgesloten.

Bomen zijn geschikt als nestlocatie voor verschillende soorten broedvogels. Jaarrond beschermde nesten van (categorie 1-4 soorten) zijn niet aangetroffen, en worden op basis van de ligging van het plangebied ook niet verwacht. Ook nesten van niet-jaarrond beschermde broedvogels (categorie 5), zoals van de ekster, zijn niet aangetroffen.

In omgeving van het plangebied komt de eekhoorn (Tabel 2) voor. Er zijn geen nesten aangetroffen van deze soort in de bomen in het plangebied. Op basis van de geïsoleerde ligging ten opzichte van groter bosgebied, is de eekhoorn niet te verwachten in dit biotoop.

Figuur 2-2 Biotopen grasland met bomenrij en heg.

2.3.2 Heg

Langs de oostzijde van het hek langs het volkstuintencomplex staat een taxusheg (zie **figuur 2-2**). Deze heg vormt potentieel leefgebied voor kleine zoogdieren. Algemeen voorkomende beschermde (Tabel 1) zoogdieren die in dit biotoop zijn te verwachten, zijn muizen, spitsmuizen, egel en konijn. Incidenteel kunnen hier beschermde marterachtigen voorkomen, zoals bunzing, hermelijn en steenmarter.

2.3.3 Volkstuinen

Langs de oostzijde van de spoorberm ligt een volkstuintencomplex (zie **figuur 2-3**). Dit complex bestaat uit meerdere aaneengesloten tuinen gelegen in een lijn van ongeveer 180 meter parallel aan het spoor. In deze tuinen worden verschillende groenten verbouwd en fruit geteeld. Daarnaast staan er enkele sierplanten en tuinhuisjes.

De planten in deze volkstuinten kunnen dienen als foerageergebied voor algemeen voorkomende beschermde zoogdiersoorten zoals muizen, spitsmuizen, konijnen, mollen, bunzing of hermelijn. De zwaarder beschermde steenmarter (Tabel 2) zou ook kunnen voorkomen in dit biotoop. Het voorkomen van de in omgeving waargenomen hazelworm, is op basis van het intensieve gebruik van dit biotoop uit te sluiten.

Figuur 2-3 Biotoop volkstuinten.

2.3.4 *Spoorbermen*

Aan weerszijden van het spoor in het plangebied liggen spoorbermen (zie **figuur 2-4**). Hierin staat verruigde vegetatie. In dit biotoop kunnen algemeen voorkomende beschermde (Tabel 1) zoogdiersoorten voorkomen, zoals muizen, spitsmuizen of marterachtigen. De Tabel 3-soort hazelworm kan in de spoorbermen voorkomen. Zijn leefgebied bestaat uit voldoende schuilplaatsen en open plekken om te zonnen. De Tabel 2-soort levendbarende hagedis heeft een vergelijkbare habitatkeuze, en is in dit biotoop ook te verwachten. Overige (strikt) beschermde dier- of plantensoorten worden in dit biotoop niet verwacht.

2.3.5 *Akker*

Aan de westkant van de spoorberm ligt een akker, waar rode biet wordt verbouwd (zie **figuur 2-4**). In dit biotoop komen geen beschermde plantensoorten of vlinders voor. Wel kunnen hier algemeen voorkomende zoogdieren voorkomen, zoals haas, konijn, mol, muizen, spitsmuizen of marterachtigen. Voor strikt beschermde soorten voorkomend in de regio is dit geen geschikt biotoop. Jaarrond beschermde nesten van weidevogels zijn niet aangetroffen en worden op basis van de verstoring door de spoorweg en aanwezige predatoren (zoals marters) ook niet verwacht.

Figuur 2-4 Biotopen spoorberm en akker

2.4 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en het terreinbezoek is een inschatting gemaakt van de verwachte beschermde soorten en de soorten die daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens het terreinbezoek. Deze soorten en het beschermingsregime zijn opgenomen in Tabel 2-1.

Tabel 2-1: Beschermde soorten en beschermde vogelnesten in het plangebied (gebaseerd op bureaustudie en terreinbezoek).

Soort		Beschermingsstatus	
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV
Zoogdieren			
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	X1	-
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X1	-
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	X1	-
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	X1	-
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	X1	-
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>	X1	-
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>	X1	-
Haas	<i>Lepus europaeus</i>	X1	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X1	-
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	X1	-
Mol	<i>Talpa europaea</i>	X1	-
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>	X2	-
Steenmarter	<i>Martes foina</i>	X2	-
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>	X3	Bijlage IV, HR
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X3	Bijlage IV, HR
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>	X3	Bijlage IV, HR
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>	X3	Bijlage IV, HR
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X3	Bijlage IV, HR
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>	X3	Bijlage IV, HR
Reptielen			
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>	X2	-
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>	X3	-

Tabel 2-1: Beschermde soorten in het plangebied (bron: literatuur + terreinbezoek).

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = Soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet, tabellen 1-3
beschermingsregime AMvB art.75

HR = Habitatrichtlijn

B = Nesten van broedvogels, beschermd onder categorie 1-4 van de 'Aangepaste lijst jaar rond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009)

Uit de resultaten van de bureaustudie en de terreinbezoek blijkt dat in het plangebied (strikt) beschermde soorten voor kunnen komen. Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland, strikt beschermde soorten als vleermuizen (Bijlage IV Habitatrichtlijn) en hazelworm (Tabel3) en de overige beschermde soorten (Tabel 2) eekhoorn, steenmarter en levendbarende hagedis.

Algemeen voorkomende beschermde soorten (Tabel 1)

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemeen voorkomende beschermde soorten van Tabel 1 geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen. De in het plangebied aangetroffen of verwachte Tabel 1 soorten zijn in tabel 2-1 aangegeven met 'X1' onder 'Beschermingsstatus - Flora- en faunawet'.

Overige beschermde soorten (Tabel 2)

De soorten genoemd in Tabel 2 in de handreiking Flora- en faunawet zijn zwaarder beschermd. Bij ruimtelijke ontwikkelingen is voor deze soorten is een vrijstelling van de Flora- en faunawet te verkrijgen wanneer in ruimtelijke ontwikkeling wordt gehandeld naar een goedgekeurde gedragscode door de Minister van EL&I. De vrijstelling is pas van kracht wanneer werkzaamheden ook daadwerkelijk worden verricht volgens deze gedragscode. Wanneer er voldoende mitigerende maatregelen worden getroffen is ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet noodzakelijk. Wanneer voor Tabel 2-soorten een ontheffingsaanvraag wordt ingediend wordt getoetst op de volgende punten (lichte toets):

1. In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings- rust- en/of verblijfplaats aangetast door uw activiteiten?
2. Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Strikt beschermde soorten (Tabel 3 en bijlage IV van de Habitatrichtlijn)

Voor strikt beschermde soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet (Tabel 3) geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling, ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verleend indien deze wordt aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Indien de werkzaamheden effect hebben op de bovengenoemde soorten uit Tabel 3 is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan vier criteria (zware toets):

1. In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
2. Is er een wettelijk belang?
3. Is er andere bevredigende oplossing/alternatief?
4. Komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding?

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle vier moet voldaan zijn). Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn, waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Beschermde broedvogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten/nesten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving inrichtingsmaatregelen

Het plangebied betreft een zoeklocatie voor een aan te leggen spoorbrug voor langzaam verkeer. Deze spoorbrug zal aan weerszijden een aanlanding worden gemaakt. De aanlanding aan de oostzijde zal naar verwachting het stedelijk groen (gras, bomen en heg) en de volkstuinten doorkruisen. In deze toetsing wordt ervan uitgegaan dat hiervoor al de voorgenoemde biotopen binnen het plangebied zullen verdwijnen. De aanlanding aan de westzijde zal het akkerland doorkruisen. Naar verwachting zullen de spoorbrug en de voorzieningen daaromheen niet de spoorbermen doorkruisen. Wel zullen daar werkzaamheden worden verricht in de aanlegfase, en zal het gebied na aanleg worden overschaduwd door de brug.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde en strikt beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder de mogelijke consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

3.2.1 Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (globaal 15 maart – eind juli) negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen. Tevens treedt er dan verstoring van de reproductie op. Wettelijk gezien wordt geen ontheffing verleend indien broedvogels worden verstoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Bepalend is, of er een broedgeval is.

Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen en er broedgevallen in het plangebied aanwezig zijn. Buiten het broedseizoen treedt wel enige verstoring op, maar dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen (voordat vogels tot broeden komen), en er sprake is van een permanente verstoring, zullen broedvogels het plangebied mijden als broedbiotoop.

In het plangebied zijn beschermde vogelnesten (categorie 1 t/m 5) aangetroffen.

Conform de zorgplicht (zie § 4.2) is het van belang om voor het broedseizoen de vegetatie in het plangebied te verwijderen. Hierdoor zijn er geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

3.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden binnen het plangebied niet verwacht. In omgeving van het plangebied is voldoende alternatieve gelegenheid voor vleermuizen om te foerageren of te navigeren. Hierdoor wordt aantasting van deze soortgroep met door voorgenomen ontwikkeling, uitgesloten.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte vleermuissoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

Overige zoogdieren

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kan schade veroorzaken aan met name algemene muizen en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van deze soorten komt daardoor niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie wordt gekapt, gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium met afgraven/verwijderen top laag/oever te beginnen. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie.

Grotere zoogdieren, zoals hermelijn, bunzing, konijn, haas en egel, hebben grote leefgebieden. Deze soorten zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende alternatief leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Ook aanwezige mollen zullen het plangebied mijden na aanvang van de werkzaamheden. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

In omgeving van het plangebied komen de strikt beschermde das (Tabel 3) en hamster (Bijlage IV Habitatrichtlijn) voor. Binnen het plangebied zijn geen geschikte biotopen aanwezig voor deze soorten. Daarom zal de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling geen effect hebben op de das of de hamster.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte overige zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.3 Reptielen

In het plangebied is geschikt biotoop aanwezig voor de beschermde reptielsoorten levendbarende hagedis (Tabel 2) en hazelworm (Tabel 3). Beide soorten kunnen voorkomen in de spoorbermen. Gezien de spoorberm niet wordt aangetast door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling, wordt geen leefgebied van deze soorten aangetast. Wanneer de spoorberm wel wordt betrokken in de ontwikkeling, is het noodzakelijk nader te bepalen of er effecten zijn op levendbarende hagedis of hazelworm.

De gunstige staat van instandhouding van de mogelijk voorkomende reptielen levendbarende hagedis en hazelworm, zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling wanneer hierbij de spoorbermen niet worden betrokken. Wanneer dit wel het geval is, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar het voorkomen van de levendbarende hagedis en hazelworm in het plangebied.

3.2.4 *Amfibieën*

In het plangebied of in de directe omgeving daarvan ontbreekt voortplantingswater dat noodzakelijk is in het leefgebied van amfibieën. Daarom wordt aantasting van beschermde amfibieën door de ruimtelijke ontwikkeling uitgesloten.

3.2.5 *Vissen*

In het plangebied of in de directe omgeving daarvan ontbreekt water waarin beschermde vissoorten zich kunnen voordoelen. Daarom wordt aantasting van beschermde vissen door de ruimtelijke ontwikkeling uitgesloten.

3.2.6 *Planten*

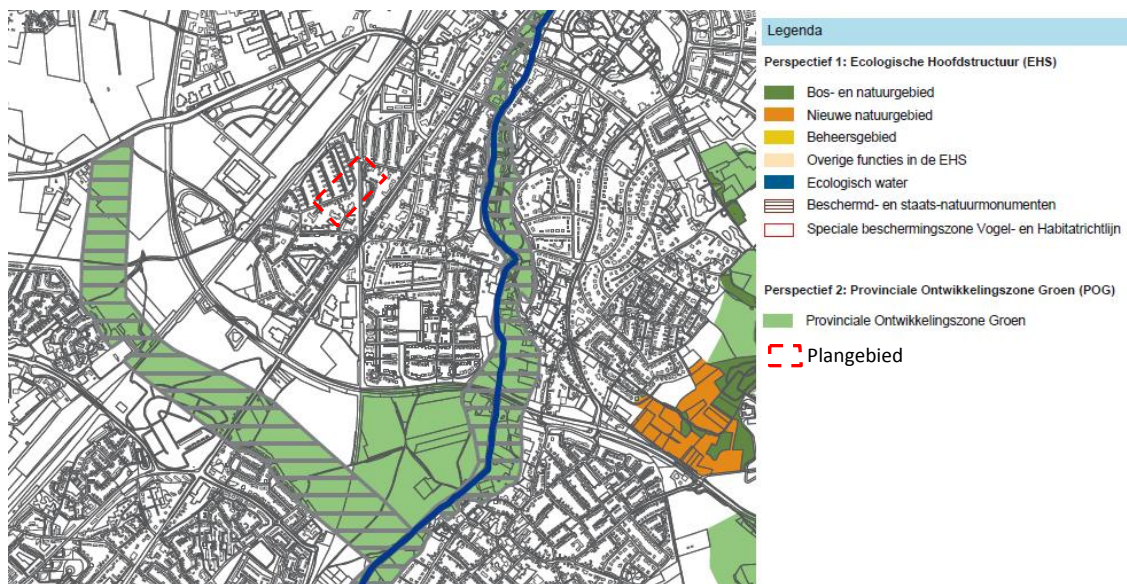
Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde plantensoorten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

3.2.7 *Overige beschermde soorten*

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn (geen bloemrijke- en oevervegetaties).

3.3 Beschermde gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een beschermd natuurgebied. Er bevindt zich binnen een straal van drie kilometer rondom het plangebied geen Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde EHS-gebied ligt op circa twee kilometer ten oostzuidoosten van het plangebied, in het Nationaal Landschap Zuid-Limburg (zie **figuur 3-1**). De Provinciale Ontwikkelingszone Groen van Limburg ligt op circa 800 meter van het plangebied. Er is geen sprake van direct of indirect ruimtebeslag van beschermde natuurgebieden. Eventuele indirecte gevolgen van de voorgenomen ontwikkeling mogen geen aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS of instandhoudingsdoelen van Natura 2000 tot gevolg hebben. Door de geruime afstanden tussen het plangebied en deze beschermde natuurgebieden, zijn effecten niet te verwachten.

Figuur 3-1 Ligging plangebied (rode lijn) ten opzichte van EHS en POG (Provinciale Ontwikkelingszone Groen). (Provincie Limburg, 2008).

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Flora- en faunawet

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat zich in het projectgebied geen strikt beschermde dier- of plantensoorten bevinden die de aanleg van de spoorbrug wezenlijk kunnen beïnvloeden. In het kader van het nieuwe bestemmingsplan zijn vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor de uitvoering.

Door de werkzaamheden in het projectgebied zijn negatieve effecten op een aantal algemene, beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling, de zorgplicht blijft wel van kracht.

Reptielen

In de spoorbermen komen mogelijk zwaarder beschermde reptielen voor, te weten levendbarende hagedis (Tabel 2) en hazelworm (Tabel 3). Indien de spoorbermen niet worden betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling, dan zal er geen negatief effect zijn op deze soorten. Wanneer de spoorbermen wel worden betrokken in de ontwikkeling, is nader onderzoek noodzakelijk om het voorkomen van de levendbarende hagedis en / of hazelworm in het plangebied te bepalen. Op basis hiervan kunnen eventuele vervolgstappen worden genomen in de ontheffingsaanvraagprocedure van de Flora- en Faunawet.

Algemeen voorkomende beschermde soorten

Door de werkzaamheden in het projectgebied zijn negatieve effecten op een aantal algemeen voorkomende beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering) kan schade worden voorkomen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemeen voorkomende beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling, de zorgplicht blijft wel van kracht.

Overige beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk de overige beschermde soorten (Tabel 2) eekhoorn, steenmarter en levendbarende hagedis voor. Gezien voldoende alternatief leefgebied beschikbaar is in de omgeving van het plangebied, worden effecten op de genoemde soorten niet verwacht. Daarom is het aanvragen van een ontheffing voor deze soorten niet noodzakelijk. Wel kan rekening worden gehouden met deze dieren door vegetatie te snoeien tot een hoogte van circa 10 cm, om zo de aanwezige dieren de kans te geven om het plangebied te ontvluchten. Hierna kan de grond geheel bouwrijp worden gemaakt.

Strikt beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk strikt beschermde soorten voor. Het betreft vleermuizen (Bijlage IV van de Habitatrichtlijn) en hazelwormen (Tabel 3). De voornomen ontwikkeling zal alleen marginaal effect hebben op het foerageergebied van vleermuizen. Vaste rust- en verblijfplaatsen zullen hiermee niet worden gemoeid. Er hoeft voor vleermuizen geen ontheffingsaanvraag te worden ingediend. De hazelworm komt mogelijk voor in de spoorbermen. Omdat dit gebied naar verwachting slechts beperkt zal worden aangetast, worden effecten op soortniveau niet verwacht. Om deze reden hoeft ook voor de hazelworm geen ontheffingsaanvraag te worden ingediend. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht, zie **paragraaf 4.2**.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur M.L. (Michel) Braad (06-20606920) van ons bureau.

5 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting. 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen. 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema. 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek. 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Aangepaste beoordeling ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Uitleg. Dienst Regelingen.

SOVON. 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internetbronnen

Alterra. 2012. Natura 2000. Zoek een natuurgebied.
www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Ravon. 2012. Reptielen amfibieën vissen onderzoek Nederland. Soorten. Levende atlas.
www.ravon.nl

KNMI. 2012. Klimatologie. Daggegevens van het weer in Nederland.
<http://knmi.nl/klimatologie/daggegevens/index.cgi>

Provincie Limburg. 2008. Provinciaal Omgevingsplan Limburg. Ecologische Hoofdstructuur (2005 - plankaarten geactualiseerd t/m maart 2008). Plankaart Zuid.
<http://portal.prvlimburg.nl/poldigitaal/?maintopic=6106&template=downloads-readmore.div.jspx>

Telmee.nl. 2012. Tel mee met de nationale databank flora & fauna. Soortinformatie.
www.telmee.nl

Waarneming.nl. 2012. Waargenomen soorten.
www.waarneming.nl

Zoogdieratlas. 2012. Nederland telt mee. Verspreidingskaarten per provincie.
www.zoogdieratlas.nl

Zoogdiervereniging. 2009. Zoogdiersoorten.
www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's)) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het plangebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 diersoorten en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde diersoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield.

De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.

Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren

Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het zoekgebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- **Vogels**

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.